

ע"פ 1521/14 - יוסף אלפקיר נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פלייליים

ע"פ 1521/14

לפני: כבוד השופט ס' ג'ובראן
כבוד השופט א' שהם
כבוד השופטת ע' ברון

המערער: יוסף אלפקיר

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו, מיום 14.1.2014 בת"פ 49274-12-12, שניתן על-ידי כב' השופט ע' מודריק - סג"נ

תאריך הישיבה: כ"ה באלול התשע"ה (9.9.2015)

בשם המערער: עו"ד משה שרמן

בשם המשיבה: עו"ד עדי שגב
פסק-דין

השופט א' שהם:

1. לפנינו ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו (כב' השופט ד"ר ע' מודריק - סג"נ), מיום 14.1.2014, בת"פ 49274-12-12.

עמוד 1

2. המערער הורשע, על יסוד הודאתו במסגרת הסדר טיעון, בעבירות שיוחסו לו בכתב אישום מתוקן, כמפורט להלן: שוד בנסיבות מחמירות, לפי סעיף 402(ב) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין); חבלה חמורה, לפי סעיף 333 לחוק העונשין; נשיאת נשק ללא רשות על-פי דין, לפי סעיף 144(א) לחוק העונשין; החזקת נשק ללא רשות על-פי דין, לפי סעיף 144(א) לחוק העונשין; החזקת נשק ללא רשות על-פי דין, לפי סעיף 186(א) לחוק העונשין; נהיגה בזמן פסילת רישיון, לפי סעיף 67 לפקודת התעבורה [נוסח חדש] (להלן: פקודת התעבורה); נהיגה ללא רישיון נהיגה תקף, לפי סעיף 10א לפקודת התעבורה; ושימוש ברכב ללא פוליסת ביטוח תקפה, לפי סעיף 2 לפקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש], התש"ל-1970.

3. בגין כלל העבירות שביצע המערער, ולאחר הפעלתו של עונש מאסר על תנאי שהיה תלוי ועומד נגדו, נגזרו על המערער 10 שנות מאסר לריצוי בפועל, שמנינם מיום מעצרו - 17.12.2012. עוד הושתו על המערער שתי שנות מאסר על תנאי, לבל יעבור, במשך 3 שנים מיום שחרורו ממאסר, אחת מהעבירות בהן הורשע, או עבירה מסוג פשע "שיש בה יסוד של אלימות"; פסילה מלהחזיק ולקבל רישיון נהיגה, למשך 5 שנים, מתום תקופת הפסילה אותה הוא ריצה בעת ביצוע העבירות; ופיצוי כספי למתלוננת בסך 5,000 ₪.

המערער אינו משלים עם חומרת עונש המאסר אשר נגזר עליו, ומכאן ערעורו.

עובדות כתב האישום המתוקן שהוגש נגד המערער

4. מכתב האישום המתוקן שהוגש נגד המערער עולה, כי ביום 17.12.2012, נהג המערער ברכב פרטי מסוג "סוזוקי", בדרכו לבצע שוד של כלי נשק, אותו הוא תכנן למכור לשם עשיית רווח. באותה עת, כך נטען, נהג המערער ברכב על אף שתוקפו של רישיון הנהיגה של המערער פקע ביום 14.9.2001, והמערער נפסל מלהחזיק ולקבל רישיון נהיגה לתקופה של 5 שנים, החל מיום 20.2.2007 (פ"ל 148/06). המערער החנה את רכבו בסמוך למפעל של חברת "אלישרא מערכות אלקטרוניות" שבעיר בני-ברק (להלן: המפעל), והחל לצעוד ברגל לכיוון המפעל. בסמוך לשעה 01:00, ולאחר שהבחין המערער במאבטחת המפעל נושאת אקדח מסוג "Glock 19C" (להלן: המתלוננת), התמקם המערער בסמוך לעמדת השמירה בה היתה המתלוננת "והמתין לשעת כושר" לביצוע השוד המתוכנן.

על-פי כתב האישום, בשעה 05:30 או בסמוך לכך, לבש המערער כפפות על ידיו, עטה כיסוי ראש על פניו, והצטייד בסכין ובאקדח דמה, הנחזה להיות אקדח אמיתי. מיד בהמשך, התפרץ המערער, דרך חלון, לחדר בו שהתה המתלוננת. המערער, כך נטען, כיוון לעברה של המתלוננת את אקדח הדמה, וצעק "אני אהרוג אותך". בתגובה, שלפה המתלוננת את נשקה ודרכה אותו. המערער, מצידו, אחז בנשקה של המתלוננת, ובין השניים התפתח מאבק פיזי במהלכו ירתה המתלוננת במערער ופגעה בכף ידו השמאלית. המערער השליך את אקדח הדמה מידו, וחטף את נשקה של המתלוננת. לאחר מכן, היכה המערער את המתלוננת בכל חלקי גופה, הטיח אותה בחוזקה על הקיר, השליך אותה על הרצפה, ובעודה שרועה על הרצפה, בעט בה המערער בעוצמה בכל חלקי גופה, והכה אותה מספר פעמים באמצעות הנשק שהיה בידי. לבסוף, נמלט המערער מן המקום כשהוא נושא בגופו את הנשק, והסתתר, עד אשר נתפס בשעה 08:00, או בסמוך לכך.

כתוצאה ממעשיו של המערער, כך עולה מכתב האישום, נגרמו למתלוננת חבלות חמורות בכל חלקי גופה, והיא נזקקה לטיפול רפואי. המתלוננת סבלה מתפוחות קרקפתיות, היא נזקקה לתפרים בראשה, ונגרם לה שבר בחוליה

בגבה. עוד צויין, כי המתלוננת איבדה את הכרתה למספר שניות.

לטענת המשיבה, במעשיו המתוארים לעיל שדד המערער, בנסיבות מחמירות, את המתלוננת, וגרם לה חבלה חמורה. עוד נטען, כי המערער נשא והחזיק בנשק ללא רשות על-פי דין, ונהג ברכב כשרישיון הנהיגה שלו פסול ואינו בתוקף.

גזר דינו של בית משפט קמא

5. ביום 14.1.2014, גזר בית משפט קמא את דינו של המערער. בפתח דבריו, עמד בית משפט קמא על נסיבותיו האישיות של המערער. בית משפט קמא ציין, כי חייו של המערער סובבים סביב התמכרותו לסמים. המערער איננו עובד באופן סדיר, ו"הלכה למעשה, כבר שנים הוא נכנס ויוצא בין מתקני הכליאה השונים". לחובתו של המערער, כך הובהר, עבר פלילי מכביד ביותר, הכולל עשרות הרשעות בעבירות שונות, כאשר מעורבותו בפלילים החלה מגיל צעיר, והוא ריצה תקופות מאסר רבות, כאשר חלקן ממושכות. בהמשך, נתן בית משפט קמא את דעתו לתסקיר שירות המבחן בעניינו של המערער. נאמר בתסקיר, כי המערער ניסה, אמנם, להשתלב בהליכי שיקום כאלה ואחרים, "אך התהליך לא הגיע לכלל השלמה". יתרה מכך, לעמדתו של שירות המבחן, ניכר על המערער כי חלה הסלמה בהתנהגותו העבריינית. על רקע זה, וחרף העובדה שהמערער לוקח אחריות ומבטא הבנה לגבי חומרת התנהגותו, סבר שירות המבחן כי אין בכך כדי ללמד כי למערער ישנה מוטיבציה לפעול לשינוי אורחות חייו.

בבואו לקבוע את מתחם העונש ההולם את חומרת מעשיו של המערער, התייחס בית משפט קמא לערכים החברתיים המוגנים שנפגעו מן המעשים. נקבע, בהקשר זה, כי עבירת השוד כרוכה בפגיעה משמעותית בערך ההגנה על גוף האדם ושלומו. אשר לנסיבותיו הקונקרטיים של האירוע מושא כתב האישום, הדגיש בית משפט קמא כי עבירת השוד בוצעה לאחר תכנון והתארגנות מקדימים. מבלי להתעלם מן העובדה שהמערער לא השתמש בנשק חם במהלך האירוע, קבע בית משפט קמא כי מעשיו של המערער, לכל הפחות, יצרו סיכון להפעלת נשקה של המתלוננת ולפגיעתה. על רקע זה, ובשים לב לכך שהמערער ביצע, בנוסף לעבירת השוד, גם עבירה של נהיגה בזמן פסילה שגם היא, כשלעצמה, מסכנת את שלום הציבור, קבע בית משפט קמא כי מתחם הענישה ינוע בין 5 ל-10 שנות מאסר בפועל. לצורך קביעת עונשו של המערער בתוך המתחם, נשקלה לזכותו הודאתו באשמה. לצד זאת, נקבע כי אין לזקוף לקולת עונשו של המערער את הבעת הנכונות מצידו להשתלב בתכנית לגמילה מסמים. זאת שכן, לשיטתו של בית המשפט המחוזי, למערער ניתנו הזדמנויות רבות לחזור לדרך המוטב, "וכל מהלך שהיה בו משום הליכה לקראתו לא צלח".

לבסוף, ועל יסוד מכלול השיקולים, דן בית משפט קמא את המערער לעונשים המפורטים בפסקה 3 לעיל. אשר לאופן גזירת עונש המאסר לריצוי בפועל שהושת על המערער, נקבע כדלקמן: בגין ביצוע עבירות השוד, החבלה החמורה, החזקת ונשיאת הנשק, והחזקת הסכין, יוטל על המערער עונש של 10 שנות מאסר, כאשר 8 שנים מתוכן ירוצו בפועל, והיתרה תהא על תנאי. בגין עבירות הנהיגה בזמן פסילה, ללא רישיון נהיגה, וללא פוליסת ביטוח בת תוקף, יושתו על המערער 18 חודשי מאסר לריצוי בפועל. בנוסף, יופעל עונש מאסר על תנאי, בן 18 חודשים, שהיה תלוי ועומד נגד המערער, והוטל עליו במסגרת ת"פ 40178/08. 12 חודשים מתוך 18 חודשי המאסר המופעל יהיו חופפים ל-18 חודשי המאסר שנגזרו על המערער בגין עבירות הנהיגה, ו-6 חודשים יהיו מצטברים. בסך הכל מדובר ב-24 חודשי מאסר בפועל "בגין העונש המוטל והמופעל". תקופת כליאה זו תצטבר לעונש שהוטל בגין עבירת השוד והחבלה

החמורה, כך שעל המערער לרצות 10 שנות מאסר בפועל, מיום מעצרו.

טענות המערער בערעור

6. בערעור שלפנינו, טוען המערער, באמצעות בא-כוחו עו"ד משה שרמן, כי העונש אשר הושת עליו חמור ביותר, ואינו הולם את המעשים בהם הורשע. לטענת המערער, בית משפט קמא נפל לכלל שגגה שעה שערך הפרדה בין סעיפי האישום השונים שיוחסו לו, באשר מדובר "במסכת אירועים אחת, אשר כלל העבירות מהוות שרשרת אירועים אשר אינם נפרדים" (ההדגשות במקור - א.ש.). בשל אותה הפרדה מלאכותית שנעשתה בין העבירות, כך הוסיף וטען המערער, מתחם הענישה שנקבע בעניינו לא כלל את עבירות התעבורה שהוא ביצע. כתוצאה מכך, לגישתו של המערער, הוחמר עונשו ללא הצדקה וגזר דינו חרג ממדיניות הענישה המקובלת בעבירות דומות.

בהתייחס לקביעת עונשו בתוך המתחם, נטען על-ידי המערער כי שגה בית משפט קמא בקובעו, כי קדם למעשיו של המערער תכנון מוקדם כלשהו. המדובר, כך נטען, במעשה ספונטני, אליו נקלע המערער, שלא במתכוון, כתוצאה מתגובה אימפולסיבית שנבעה מהתמכרותו לסמים. המערער הוסיף וטען, כי היה מקום ליתן משקל רב יותר לעובדה שהוא הודה, בהזדמנות הראשונה, במיוחס לו, ונטל אחריות מלאה על מעשיו. כמו-כן, ראוי היה להקל בעונשו גם לנוכח נסיבותיו האישיות הקשות והחריגות. המערער ציין, בהקשר לכך, כי סיפור חייו "רצוף ועמוס בקשיים אשר השפיעו עליו באופן ישיר, ונסיבות ביצוע העבירה הינו כפועל יוצא מכך". לבסוף, טען המערער כי יש למקום להפחית בעונשו, לנוכח הליך שיקומי שהוא מצוי בעיצומו, אשר יכול לסייע לו להיגמל משימוש בסמים ולחזור לדרך הישר.

בדיון שנערך בפנינו, ביום 9.9.2015, הוסיף עו"ד שרמן, כי נקבעו למערער, למעשה, שני מתחמי ענישה, בעוד שאת מעשיו של המערער יש לראות "כיחידה אחת". בהמשך, הצביע עו"ד שרמן על מקרים דומים, בהם, לשיטתו, הוטלו על נאשמים בעבירות כגון דא עונשים קלים יותר באורח משמעותי. בין היתר, הזכיר עו"ד שרמן את גזר הדין שניתן בבית המשפט המחוזי בחיפה בת"פ 13-03-44670 מדינת ישראל נ' אפרת (10.6.2013) (להלן: עניין אפרת) (יצוין, כי ערעור שהוגש על גזר הדין שניתן בעניין אפרת, נדחה בבית משפט זה, במסגרת ע"פ 5411/13). לסיכום, טען עו"ד שרמן כי יש מקום לקבל את ערעורו של המערער ולהפחית 18 חודשים מעונש המאסר הממשי שהושת עליו.

תגובת המשיבה

7. במענה לטענות המערער, סבורה המשיבה כי אין להתערב בגזר דינו של בית משפט קמא. חרף השגותיו של המערער בנוגע לקביעת מתחם הענישה בעניינו, טענה באת-כוחה של המשיבה, עו"ד עדי שגב, כי לכלל מעשיו של המערער נקבע מתחם ענישה אחד. מכל מקום, כך נטען, לא נפלה שגגה בקביעת עונשו של המערער בתוך המתחם. בהמשך, הצביעה עו"ד שגב על עברו הפלילי המכביד של המערער, הכולל 20 הרשעות קודמות, וציינה, בהקשר זה, כי המערער "שב וחוזר לכלא [...] מתפרק כאשר הוא יוצא החוצה [ו]ההתפרקות באה על חשבון החברה". אשר לטענת המערער בדבר סיכויי שיקומו, נטען כי על רקע ההיסטוריה העבריינית של המערער, אין לקבל טענה זו.

על יסוד הנימוקים האלו, טענה המשיבה כי יש לדחות את ערעורו של המערער, ולהותיר על כנו את גזר דינו של בית משפט קמא.

תסקיר משלים שהוגש בעניינו של המערער

8. ביום 3.9.2015, הוגש לקראת הדיון בערעור תסקיר משלים מטעם שירות המבחן בעניינו של המערער. מן התסקיר עולה, כי למערער דפוסי התמכרות מושרשים לסמים, והוא בעל אורח חיים עברייני. עוד נאמר בתסקיר, כי המערער מבטא, אמנם, רצון לעבור הליך טיפולי, אך כוחותיו ומקורות התמיכה שלו דלים, ואינם מסייעים לו לצאת ממעגל ההתמכרות לסמים ולעבריינות. שירות המבחן ציין, בהקשר זה, כי גם לאחר השתלבותו של המערער במחלקת גמילה וטיפול בין כותלי הכלא, הוא ביטא התנהגות אלימה ועבריינית שהופנתה, בעיקר, כלפי אסירים אחרים, דבר שהוביל להשעייתו מן התכנית הטיפולית, ובהמשך להדחתו ממנה. חרף זאת, ובשים לב למוטיבציה שמפגין המערער להשתלב בטיפול כלשהו, ועל רקע החלטת הנהלת בתי הסוהר להחזירו למחלקת השיקום בבית הכלא, סבור שירות המבחן כי מסתמנת, לראשונה, מגמת שינוי חיובית מצידו של המערער, ו"במידה ויתמיד בכך, סיכויי השיקום עשויים לעלות".

דיון והכרעה

9. לאחר שעיינתי בגזר דינו של בית משפט קמא ונתתי דעתי להודעת הערעור ולטיעוני הצדדים בפנינו, הגעתי לכלל מסקנה כי דין הערעור להידחות. זאת, מאחר שלטעמי אין בעונש אשר הושת על המערער משום חריגה מרמת הענישה המקובלת בעבירות כגון דא, ולפיכך אין כל בסיס להתערבותנו בעונש כערכאת ערעור (ע"פ 2177/13 פלוני נ' מדינת ישראל (9.7.2015); ע"פ 4498/14 גרידיש נ' מדינת ישראל (13.5.2015); ע"פ 5323/12 אבו ליל נ' מדינת ישראל (17.6.2014)).

עיון בפסיקתו של בית משפט זה מלמד, כי עונשו של המערער בגין עבירות השוד, האלימות ועבירות הנשק (היינו: 8 שנות מאסר לריצוי בפועל) עולה בקנה אחד עם מדיניות הענישה ההולמת את מעשיו. כך, בע"פ 508/12 חלואני נ' מדינת ישראל (29.7.2013), נדחה ערעורו של המערער שם על חומרת העונש שהושת עליו, הכולל 9 שנות מאסר לריצוי בפועל, בגין ביצוע עבירת שוד בנסיבות מחמירות; חבלה בנסיבות מחמירות; החזקת נשק; וקשירת קשר לפשע. בע"פ 4921/11 דלאשה נ' מדינת ישראל (9.7.2012) הורשע המערער שם, בעבירה של שוד בנסיבות מחמירות; החזקת נשק; וגרימת חבלה חמורה לקשיש, ונגזרו עליו 9 שנות מאסר לריצוי בפועל (וראו גם, ע"פ 9038/08 נאשף נ' מדינת ישראל (15.4.2010), שבו אושר עונש של 10 שנות מאסר בנסיבות דומות). עוד אציין, כי אין ממש בהשוואה שמבקש המערער לעשות בין גזר דינו לבין העונש שנגזר בעניין אפרת. העמדת שני המקרים, זה לצד זה, מלמדת, כי הם מובחנים האחד מן השני ורב השוני מהמשותף ביניהם. בעניינו, ניסה המערער לחטוף נשק חם שהיה ברשות המתלוננת, ובכך חשף את עצמו ואת המתלוננת עצמה לסיכון משמעותי ביותר, שאף התממש בחלקו; ומעל לכל הוא היכה את המתלוננת באופן אכזרי במיוחד, וגרם לה לחבלות של ממש. לעומת זאת, בעניין אפרת, לא נעשה על-ידי המערער שם שימוש באלימות; הוא עצמו הוכה ונחבל בעת מעצרו; לא היה מעורב באירוע בעניין אפרת נשק חם; ועוד נקבע, כי סיכויי שיקומו של המערער שם אינם מבוטלים. לפיכך, אין לגזור גזירה שווה בין המקרים, מה גם שאין בפנינו קביעה מחייבת לגבי רמת הענישה, מאחר שמדובר בערעור הגנה שנדחה.

10. מעשיו של המערער הינם חמורים על-פי כל קנה מידה. המערער ביצע שוד אלים ומתוכנן היטב, לאחר שהמתין פרק זמן של כ-4 שעות לשעת כושר מתאימה, לצורך כך. באופן שאינו בלתי צפוי, התפתח השוד לכדי אירוע אלים במיוחד, במסגרתו נאלצה המתלוננת לעשות שימוש בנשקה, מתוך חשש לשלומה ואף לחייה, ופגעה בכף ידו של

המערער. חרף זאת, לא חדל המערער ממעשיו, חטף את הנשק, והחל להכות את המתלוננת עד אשר הצליח להשליכה ארצה. המערער המשיך ובעט במתלוננת, והוסיף להכותה נמרצות באמצעות הנשק, אותו חטף מידה. עוד יש להזכיר, כי עובר למעשה השוד נהג המערער ברכבו כשהוא פסול לנהיגה, ואין בידו רישיון נהיגה ופוליסת ביטוח תקפה, כאשר עונש מאסר על תנאי ממושך תלוי ועומד מעל לראשו, בגין ביצוע עבירות דומות.

לכך יש להוסיף, את עברו הפלילי המכביד של המערער הכולל הרשעות למכביר בקשת רחבה ביותר של עבירות פליליות, בגינן הוא ריצה עונשי מאסר בפועל ממושכים.

בנסיבות אלה, אין מקום לקבל את טענתו של המערער בדבר המשקל לקולה שיש ליתן, לשיקולי השיקום בעניינו. הלכה היא, כי ככל שיש חשיבות לאינטרס השיקומי, הוא איננו חזות הכל, ובצידו ניצבים שיקולים חשובים לא פחות, ובהם עקרונות הגמול וההרתעה (ראו, בהקשר זה, ע"פ 8404/11 אסיאטוב נ' מדינת ישראל (12.6.2012); ע"פ 5576/10 פלוני נ' מדינת ישראל (14.4.2011)). עוד יש לציין, בהקשר זה, כי המערער נכשל, פעם אחר פעם, בניסיונותיו להשתלב בתהליך טיפולי, ואין סיבה לחשוב כי הפעם תהיה התוצאה שונה. אדרבא, יוכיח המערער כי הוא עולה על פסי שיקום, והוא עושה מאמץ כן ואמיתי לשנות את דפוסי התנהגותו האלימה והעבריינית, והדבר יילקח בחשבון, מן הסתם, בבוא העת לשקול את האפשרות לשחרורו המוקדם.

11. עוד רואה אני להוסיף, כי גם אם נקבעו במקרה דנן שני מתחמי ענישה נפרדים ולא אחד, כטענת המערער, אין ספק כי עבירות הנהיגה מצד אחד ועבירת השוד ויתר העבירות הנלוות מצד שני, הן בגדר "מעשים" שונים, שניתן להטיל בגינם עונשים נפרדים על המערער, בהתאם לסעיף 186 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982.

לפיכך, לא היתה מניעה להשית על המערער עונשים נפרדים, בגין כל אחד מן המעשים שביצע, כאשר בית המשפט הלך לקראתו בכך שחפף חלק מן העונשים, ולבסוף הגיע לתוצאה מאוזנת וראויה.

12. על יסוד הנימוקים המפורטים לעיל, אמליץ לחבריי לדחות את ערעורו של המערער.

שׁוֹפֵט

השופט ס' ג'ובראן:

אני מסכים.

שׁוֹפֵט

השופט ע' ברון:

אני מסכימה.

שופט ת

הוחלט כאמור בפסק דינו של השופט א' שהם.

ניתן היום, ג' בתשרי התשע"ו (16.9.2015).

שופט ת

שופט

שופט
